

SG

Republika e Kosovës • Republika Kosovo • Republic of Kosovo
Institucioni i Avokatit të Popullit • Institucija Ombudsmana • Ombudsperson Institution

Ombudsman Republike Kosova

ZAHTEV

upučen

Ustavnom sudu Republike Kosova

O izuzeću predsednika Enver Hasani iz učešća u postupku

U vezi

Zahteva Ombudsmana za Stavljanje van snage Dekreta Predsednice Republike Kosova br. DKGJK -001– 2014, datuma 31. avgusta 2014. god. "za potvrđivanje nastavka mandata međunarodnim sudijama u Ustavnom sudu Republike Kosova".

Datum: 26. shkurt 2015. god., Priština

Ovim podneskom Ombudsman Republike Kosovo traži od Ustavnog suda izuzeće predsednika Enver Hasani iz učešća u postupku, u vezi zahteva Ombudsmana za Stavljanje van snage Dekreta Predsednice Republike Kosova br. DKGJK -001– 2014, datuma 31. avgusta 2014. god. "za potvrđivanje nastavka mandata međunarodnim sudijama u Ustavnom sudu Republike Kosova“

PRAVNA OSNOVA

Zakon Br. 03/L-121 o Ustavnom sudu Republike Kosovo, član 18, definiše da "Sudija se može isključiti iz postupka na zahtev stranke [...]". Poslovnik o radu Ustavnog suda, Pravilo 7. definiše da: "Svaka strana u postupku može podneti zahtev za izuzeće, određenog sudije čim dođe do saznanja o razlozima za izuzeće [...]"

OBRAZLOŽENJE

I.

Postavljeno pitanje od strane Ombudsmana za stavljanje van snage Dekreta predsednice postavlja se kao u nastavku:

Produžavajući mandat troje međunarodnih sudija u Ustavnom sudu, nakon isteka njihovg mandata i bez predloga iz Skupštine, Dekret Br. DKGJK–001–2014 Predsednice Republike Kosova dolazi u suprotnosti sa postupkom predviđenim u Ustavu za izbor sudija Ustavnog suda.

Postavljeno pitanje glasi: Da li se može opravdati ovo odstupanje od Ustava, međunarodnim sporazumom između Republike Kosova i Evropske Unije, ratifikovano dana 23 aprila 2014 god.?

Dana 9. oktobra 2014. god. u emisiji „Jeta në Kosovë“, koja je emitovana na RTK televiziji, objavljen je unutrašnji memorandum Misije EULEX KOSOVO, napisan od strane Pravnog savetnika EULEX-a (ime izbrisano), upućeno bivšem šefu Misije g. Bernd Borchard. Prema tvrdnjama voditeljke navedene emisije, ovaj memorandum je pokazao da je g. Hasani, u svojstvu predsednika Ustavnog suda, konsultovan sa predstavnikom EULEX-a o produženju mandata troje međunarodnih sudija, i da je tokom ovih konsultacija predsednik Hasani pretendovao da zaobilaženje Skupštine, u proudženju mandata istih, ne bi predstavljalo bilo kakav ustavni problem.

Dana, 10. oktobra 2014.god. časopis „*Priština Insight*“, objavio kompletan tekst memoranduma, gde se izričito navodi:

“*Predsednik Ustavnog suda neformalno se složio ovim postupkom [za produženje mandata troje međunarodnih sudija], i rekao je da nema potrebe za angažovanje Skupštine [.]*” (V.Hopkins, “Did EU push president to violate the Constitution?” 143 „*Priština Insight*” 4, 9 (10. oktobar 2014.god.)

Osim ovog unutrašnjeg memoranduma Misije EULEX, u intervjuu koji je dao za emisiju „*Betimi për Drejtësi*“ (*Zakletva za pravdu*), dana 17. decembra 2014. god., lično predsednik Hasani je priznao da je bio u direktnoj komunikaciji sa predstavnicima Evropske Unije od oktobra 2013 godine, kako bi se osigurao nastavak mandata tri međunarodnim sudijama Ustavnog suda.

II

Rešenje Ustavnog suda u slučaju *Istrage o tvrdnjama neustavnog ponašanja sudije Kadri Kryeziu* KK124/14, dana 20. avgusta 2014.god. predstavlja jasan presedan za eventualno isključenje sudije, na osnovu medijskih izveštaja. U tom slučaju:

“Mediji na Kosovu su tvrdili da je sudija Ustavnog suda, Kadri Kryeziu, dana 24. maja 2014. god. primećen da učestvuje u predizbornom mitingu u opštini Prizrena, gde su bili prisutni premijer po zadatku u zvaničnici i kandidati Demoratskog saveza Kosova u nacionalnim izborima za Skupštinu Kosova, koje su se trebali održiti, dana 8. juna 2014. god. (id., stav 1).

Vidi takođe, *id. stav 13*, gde sud citira članak Fisnika Minci, u “Koha Ditore”, dana 25. maja 2014 god., kao dovoljan činjenični dokaz za pokretanje potpune istrage o ponašanju sudije Kryeziu. Posle istraga *ad hoc* komisije osnovane od strane predsednika Hasani, sudija Kryeziu “*je obavestio pismeno sud o njegovom izuzeću iz sednica za razmatranje za period juni-juli 2014. god, dok Sud odluči u vezi navoda pokrenutih protiv njega.*” (Rešenje Slučaja KK124/14, stav 7). Dana, 20. avgusta 2014. god. sud je doneo konačnu odluku da isključi sudiju Kryeziu iz određenih političkih slučajeva (vidi *id.* kod dela pod naslovom “ODLUČUJE” , stav III.)

Isto kao u slučaju KK124/14, izveštaji medija u vezi jednog sudije, pogotovo ukoliko podržavaju javne izjave samog sudije, mogu služiti kao dovoljna pravna osnova za pokretanje istraga, i eventualno isključenje istog sudije iz učešća u postupku jednog predmeta u Ustavnom sudu.

III

Pitanje isključenja je regulisano Zakoom o Ustavnom sudu, član 18, koji definiše:

“*Sudija se može isključiti iz postupka na zahtev stranke [.]*”, kada je sudija

1.1. uključen u pitanje koje je predmet razmatranja Ustavnog suda;

.... ili

1.3. po službenoj dužnosti ranije bio uključen u pitanje koje je bilo predmet postupka Ustavnog suda.“

Takođe, Kodeks ponašanja sudija Ustavnog suda, član 2.2, definiše:

“*Sudije su dužne da vode računa da izbegavaju svaki sukob interesa i da sebe isključe iz učešća u svakom postupku u kojem se opravdano može sumnjati da su pristrasni.*”

Iako, uputstva Kodeksa dobrog ponašanja “*ne daju prava strankama u nekom postupku*” (član 9.1.). ova uputstva su usvojena od samog Ustavnog suda, i potpisana od strane predsednika Enver Hasani. Takođe, ista uputstva su citirana kontinuirano u obrazloženju rešenja suda u gore navedenom slučaju KK124/14, (vidi stav 6, 14n, 14nj, 14o, 14p, 14q, 15, 16, 19, 20, 24, 25, 26, 27, kao i u delu pod naslovom „ZA OVE SLUČAJE“ i delu pod naslovom „ODLUČUJE“, stav II).

Na osnovu gorenavedenih odredbi Zakona o Ustavnom sudu, i Kodeksa ponašanja Ustavnog suda, Ombudsman smatra da ima dovoljno razloga za isključenje predsednika Hasani iz učešća u postupku u vezi razmatranja zahteva Ombudsmana, zbog (1) njegovog angažovanja u unutrašnjim diskusijama EULEX-a o postupku imenovanja troje međunarodnih sudija, i (2) njegove izričite tvrdnje da mimoilaženje Skupštine, u proudženju mandata istih, ne bi predstavljalo bilo kakav ustavni problem u ovom slučaju.

A

Učešće predsednika Hasani u diskusijama sa EULEX-om o ovom pitanju je dovoljna činjenica za ispunjavanje oba kriterijuma koja su određene za isključenje, iz tačaka 1.1 i 1.3 Zakona o Ustavnom sudu, člana 18, u vezi tačke 1.1, predsednik Hasani „je uključen u pitanje” dok je da svoje odobrenje za taj postupak, koji je u konkretnom slučaju “predmet razmatranja Ustavnog suda”; (*id.* član 1.1). I u vezi člana 1.3, učešće predsednika Hasani u diskusijama sa EULEX-om pokazuje da se isti “po službenoj dužnosti bavio ranije ovim pitanjem, pre nego što je isto pitanje upućeno u Ustavnom sudu” (*id.* član 1.3).

Ovaj zahtev za isključenje ne ugrožava se od člana 18, tačke 3 Zakona o Ustavnom sudu, koja definiše da osnova za isključenje predviđeno u članu 18, tački 1.3 “*ne obuhvaća ... izraz stručnog ili akademskog mišljenja o jednom pravnom pitanju, koje može biti od velike važnosti za proces pred Ustavnim sudom.*”

U vezi ove norme (član 18, tačka 1.3) glavno pitanje koje se postavlja glasi: da li možemo konsultacije predsednika Hasani sa EULEX-om smatrati, jednostavno „*izrazom njegovog stručnog i akademskog mišljenja*”? Odgovor je ne.

Ovde treba naglasiti da iako memorandum EULEX-a pokazuje da se predsednik Hasani „*neformalno*“ složio sa mimoilaženjem Skupštine, taj memorandum otkriva, takođe činjenicu da se predsednik Hasani konsultovao upravo u svojstvu predsednika Ustavnog suda, a ne jednostavno radi „*[njegovog] stručnog ili akademskog mišljenja*”. To čini vrlo jasnim činjenica da memorandum ne identifikuje predsednika Hasani u akademskom svojstvu, u svojstvu profesora Pravnog Fakulteta, ni u njegovom stručnom svojstvu, kao poznatog pravnika, i ustvari ne spominje ni ime predsednika Hasani. Jedini način kojim se on identifikuje u memorandum je njegova zvanična funkcija: “*Predsednik Ustavnog suda*”, (V. Hopkins, op. cit., 9)

Treba naglasiti takođe, da je u emisiji „*Betimi për drejtësi*“ (Zakletva za pravdu), predsednik Hasani lično priznao da je bilo diskusija i ranije direktno sa Evropskom unijom, kako bi se obezbedilo produženje mandata troje međunarodnim sudijama. Prema tome, u ovom slučaju, ne može se argumentovati da je predsednik Hasani jednostavno izneo „*[njegovo] stručno ili akademsko mišljenje*”. On je izneo svoje mišljenje u svojstvu predsednika Ustavnog suda, u odnosu na EULEX i Evropsku uniju, još od oktobra 2013.god., do produženja mandata troje međunarodnim sudijama od strane Predsednice Jahjaga.

Iz tih razloga, uzimajući u obzir dato objašnjenje u članu 18, tačka 1.3 Zakona o Ustavnom sudu, svestrano se ispunjava kriterijum za izuzeće, koje je definisano u članu 18, tačka 1.3.

B.

Osim Zakona o Ustavnom sudu, i Kodeks ponašanja za sudije Ustavnog suda pruža dalje osnove za izuzeće predsednika Hasani.

Kodeks ponašanja za sudije definiše „[*Sudije su dužne da ... isključe sebe iz učešća u svakom postupku u kojem se opravdano može sumnjati da su pristrasni*”]. (id.stav 2.2.). U ovom slučaju, predsednik Hasani je izrazio svoje mišljenje o ustavnosti zaobilaženja Skupštine prilikom imenovanja troje međunarodnih sudija. I upravo ovo pitanje je podneseno zahtevom Ombudsmana. Šta više, kao što je gore navedeno, predsednik Hasani je izrazio svoje mišljenje ne u teoretskom ili akademskom kontekstu, već (1) u njegovim komunikacijama sa Evropskom unijom kako bi produžio mandat troje međunarodnim sudijama, i (2) u kontekstu diskusija između Predsedništva i Misije EULEX, kada su oni bili u toku odlučivanja o postupku kojim će se produžiti mandat troje međunarodnim sudijama. Obzirom da je predsednik Hasani odigrao ulogu u odobravanju pratećeg postupka, a koji se osporava od strane Ombudsmana, evidentno je da „*se može staviti pod znakom pitanja njegova pristrasnost*“ u ocenjivanju ustavnosti samog tog postupka, koji se osporava zahtevom Ombudsmana u Slučaju Br. KO115/14.

ZAKLJUČAK

Zbog gore navedenih razloga, predsednika Enver Hasani treba isključiti iz učešća u postupku u vezi Zahteva Ombudsmana za Stavljanje van snage Dekreta br. DKGJK -001– 2014, Predsednice Republike Kosova datuma "*za potvrđivanje nastavka mandata međunarodnim sudijama u Ustavnom sudu Republike Kosova*".

S poštovanjem,

Sami Kurteshi

Ombudsman